

Vitézi telkek Csengelén

Molnár Mihály

Csengele község északi részén található egy homokos dűlőút, amit a népnyelv még most is Vitéz sornak nevez. Ennek történetéről szól ezen írás.

A Vitézi Rendet Horthy Miklós kormányzó alapította 1920-ban. Célja az I. világháborúban és a forradalmak idején vitézségükkel és hazafias érzésükkel kitűntek megjutalmazása volt.¹

A vitézzé avatott személy vitézi telekért folyamodhatott. Ez a telekforma különféle kötöttségekkel járt, például nem lehetett elidegeníteni, megterhelni, bérbe adni, arra végrehajtást vezetni. Kivételnek csak kivételes esetben, a Vitézi Szék hozzájárulásával volt helye. A vitézi telek az arra alkalmas utódra szállt teljes egészében.

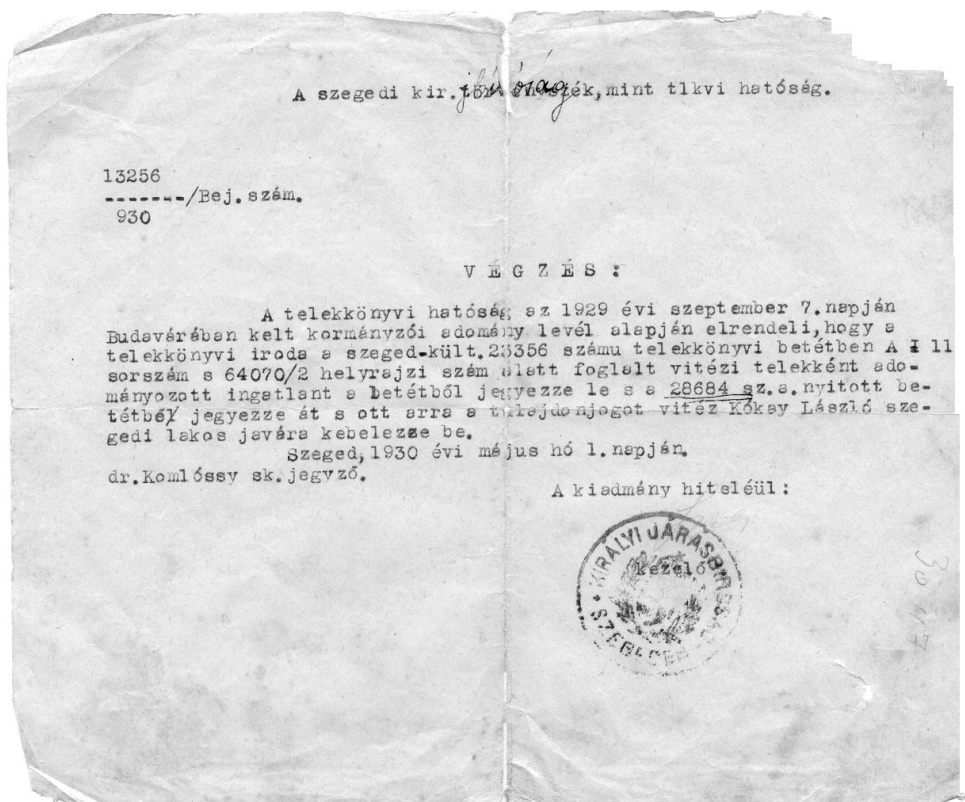
A vitézi telket az államfő adományozta az erre a célra a testületek vagy magánszemélyek által följánlott földterületekből. Szeged városa 150 hold földet ajánlott fel. Először Alsótanyán jelölték ki a területet, de mivel azt a vitézi szék nem fogadta el, a Csengele kapitányságban lévő birka-járásból szakították ki.² A jutalmazottak egymás mellett kapták a birtokot, így alakult ki a Vitéz sor.

A vitézi telkeket a következők kapták: özvegy Búzás Mihályné (lemondott róla), Kókay László hadnagy (számtanácsos), Irányi László főhadnagy (városi tisztviselő), Varga Lajos, Bodor Márton, Csicsai János tiszthelyettes, Gyovai Lajos, Nagy István, Szalai József és Nyilas Péter. Az itt letelepedett vitézek az ország minden részéről származtak ide. A Vargák például Temesvárról jöttek.

A birtokok kiosztása vontatottan ment. Csicsai Jánost például 1921. augusztus 21-én avatták vitézzé³, de csak 1929. szeptember 7-én kapott vitézi telekről szóló adománylevelet a kormányzótól. A többi adományozás dátumáról nincs adatom, de valószínűleg azok is ez időpont közelében lehettek.

A vitézek kitűntek azzal, hogy saját részükre téglalajú házakat építettek, majd mindegyiknek padlós szobája volt, az ablakaik pedig rendes

Végzés Kókay László vitézi telkének bejegyzéséről

méretűek. Az újonnan letelepedtek munkai igényesebb, így nagyobb hasznot hozó gyümölcstermesztéssel és szőlészettel is foglalkoztak. Kókay László kukoricaföldjét 1940-ben úgy említették, hogy az mintabirtok.⁴ Még 1962-ben is azt írták: "Ma is igen szép és rengeteg jövedelmet hozó a Kókay-féle és a Csicsai-féle szőlő és gyümölcsös".⁵

Mára csak egyetlen vitézi telek maradt az örökösének birtokában és azon Csicsai Imre gazdálkodik. A többit eladták, Irányi László földjét felosztották.

Források:

- ¹ Uj Idők Lexikona "*Vitézi intézmény*" címszava (Budapest 1942., 21. kötet p. 6138.)
- ² A vitézi szék nem fogadta el a város által felajánlott telkeket (Szegedi Uj Nemzedék 1922. jún. 2., p. 2.)
- ³ Csongrád vármegye vitézeinek avatása (Szegedi Uj Nemzedék 1921. aug. 11., p. 2.)
- ⁴ Dr. Révai József: Csengelei problémák (Katolikus Alföld 1940. okt. 15.)
- ⁵ Török Ferencné: Csengele földművelésének története régen és napjainkban (szakdolgozat, 1962)